

Naturmål for Ravnedalen og Borrelyngen

Dato for udarbejdelse: 12/4-2023

Formål med dokumentet "Naturmål"

Formålet med forvaltning af arealet er at fremme og udvikle naturværdien og biodiversiteten, samtidig med at friluftslivets muligheder sikres, samt at landskabselementer og kulturhistorie bevares.

Naturmål:

udarbejdes med henblik på at styrke dialogen mellem Naturstyrelsen og arealets forpagter/dyreholder.

beskriver hvad forpagterens/dyreholderens indsats skal bidrage til, således at forpagter/dyreholder får indsigt i det konkrete formål med forvaltningen af arealet og derved aktivt kan bidrage til at fremme arealets naturværdier.

tager udgangspunkt i de relevante planer for området herunder driftsplaner, Natura 2000-plejeplaner og fredningskendelser.

Formålet med naturforvaltningen på arealet

Formålet med naturplejen på arealet er at bevare og forbedre biodiversiteten under hensyntagen til landskabsudtrykket og fortidsminderne.

For at sikre den bedste biodiversitet arbejdes med at skabe en mosaik af lysåbne arealer med solitære træer og buske samt mindre krat, skovdækkede arealer og mellemstadier mellem disse.

Der arbejdes generelt med at sikre, at mellemstadier mellem skov og lysåbne arealer bevares og fremmes, samt at overgangszonerne mellem lysåbne og skovdækkede arealer gøre lange, bugtede og varierede.

De lysåbne arealer skal holdes lysåbne. Hjemmehørende buske på arealerne bevares i stort omfang, samt enkelte hjemmehørende træer for variation på arealerne.

I de skovdækkede arealer arbejdes mod en større variation i kronedækket således, at nogle områder har fuldt kronedække, mens andre har en lavere andel træer som lysåben skov. Udviklingen af et busklag som underskov er ønskeligt. Desuden øges mængden af dødt og døende ved.

Særlige forhold

Der findes mange fortidsminder på arealet – særligt gravrøser, men også helleristninger, en rundhøj og oldtidsagre. Græsningen er med til at sikre disse mod tilgroning, samtidig med at det sikres, at dyrenes græsning ikke slider på fortidsminderne.

Vandreruten Højlyngsstien går igennem området. Der går desuden en regional cykelrute mellem området Ravnedalen og Borrelyngen.

Der findes en teltplads i Ravnedalen samt en shelterplads umiddelbart syd for cykelvejen.

De græssende dyrs adfærd har derfor stor betydning. Det er vigtigt at dyrene holder afstand til de besøgende og ikke er opsøgende, samt at de ikke bliver skræmt af mennesker eller hunde i snor.

Den truede art, nordlig fugleedderkop, er registreret i området. Den lever på den sydvestvendte skråning af Ravnedalen, da den er afhængig af lys og varme samt sparsom vegetation og sandet jord. Samtidig skal den gerne have en lokalitet med spredte buske, som sikrer områder med læ. Edderkoppen er ikke giftig for mennesker.

Beskyttelse, arealudpegning og registreringer

Naturværdi	International beskyttelse	National beskyttelse (NBL §3, fortidsminder mm.)	Fredning og/eller reservat
Lokal bioscore: Op til 15	Natura 2000: Nej	§3 hede, overdrev og sø.	
HNV: Op til 9	Bilag IV: Markfirben, løvfrø.		

Driftshistorie

Der findes oldtidsagre ved Knægten, hvor der således har været dyrket i oldtiden. På 1954-luftfotos ser dette areal ud til at være blevet drevet med høslæt (se luftfoto nedenfor – hvor arealet er ca. midt i hegningen).

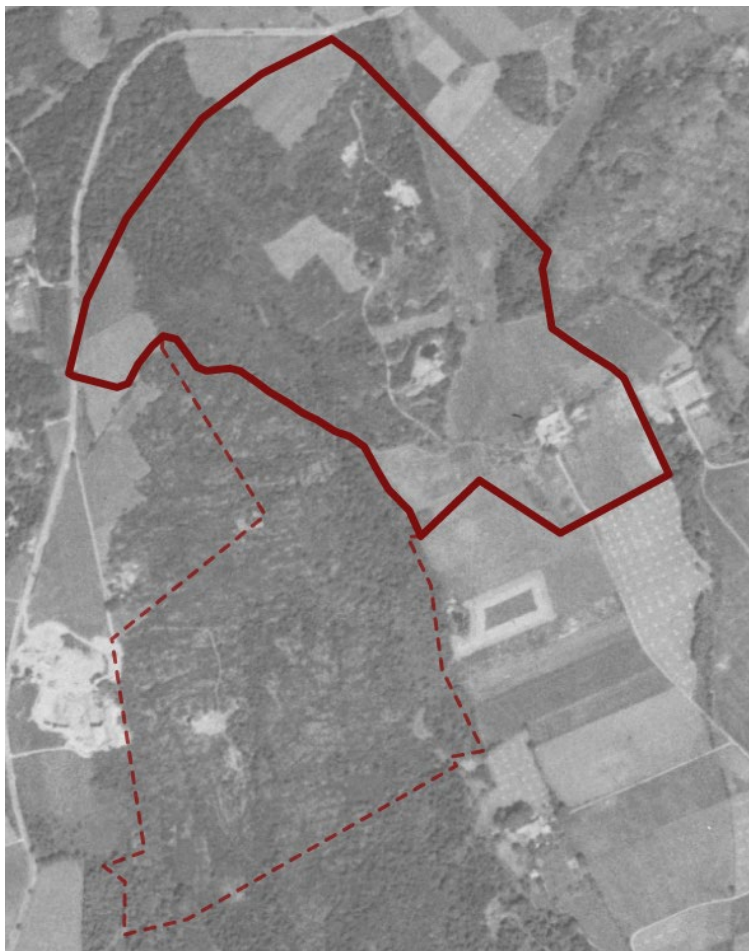
På dette tidspunkt og frem til midt 1960'erne har området været præget af stenbrydning

Det flade areal mod parkeringspladsen har været dyrket frem til slut 1960'erne, mens dyrkningen af markerne mod nord og øst er opgivet løbende senere frem til 1990'erne. Dog det sydøstlige hjørne frem til slut 2000'erne.

Arealerne er overgået til græsning – muligvis slæt i en periode. Der har i hvert fald fra 2000'erne været kvæggræsning på de sydøstlige marker og eng – Munkegårds-jorderne.

Selve dalen og arealerne mod landevejen er højstammet elle-fyrreskov frem til midten af 1970'erne.

I midten af 1980'erne laver Valdemar Mikkelsen et forsøg, hvor der ryddes opvækst og der frahegnes o-parceller i både Borrelyngen og Ravnedalen. Formegentlig opstartes fåregræsning på dette tidspunkt.

Der har formentlig været fåregræsning siden denne tid, men det vides med sikkerhed, at der siden midten af 2000'erne har været fåregræsning i Ravnedalen med udvidet græsningssæson uden tilskudsfodring.

På dette tidspunkt er et område på modsatte side af cykelvejen i Borrelyngen en del af den samlede græsning. I midten af 2000'erne flyttes hegnet til cykelvejen.

I 2018 laves et nyt samlet hegn, der samhegner Munkegårds-jorderne og Ravnedalen.

Fåregræsningen suppleres med lidt geder fra 2020 i sommergræsning med udvidet sæson, og fra 2023 skiftes til afgræsning med kvæg suppleret med geder og får i tilnærmet helårsgræsning.

Tilstand og forvaltningstiltag

Græsnings-tryk SK/ha	Dyre-racer	Tilskuds-fordring ja/nej – lokalitet	Tidspunkt for indsats ved udbinding brug: sommer, vinter, helårsgræsning	Andre indsatser brand, rydning, slæt, vandstandsforhold
Middel	Robust kvægrace, hårdføre geder, robuste får	Nej	Tilnærmet helårsgræsning eller helårsgræsning	Manuel rydning, afbrænding.

Det naturmæssige indhold er størst på de arealer, der ikke har været dyrket. På de tidligere marker – særligt ved Munkegård har arealerne stadig et begrænset naturindhold.

Arealerne skal afgræsses som tilnærmet helårsgræsning, så de fremstår tydeligt afgræssede, når væksten starter i foråret. Afgræsningen er med til bevare den lysåbne natur og sikre den mod tilgroning med træer og buske. Samtidig bidrager græsningen til at der fjernes næring fra arealet og omfordele næring, så plantesamfund og dyr tilpasset naturtypen kan trives. Dyrene kan desuden være med til at lave skader på træer og buske, skabe varieret og ujævn jordstruktur, barjordspletter, spirebede og efterlade afføring på arealet, der sikrer levesteder for andre organismer.

Et middel græsningstryk betyder, at vegetationshøjden mellem dværgbuskene i gennemsnit skal være 5-8cm høj inden væksten starter i foråret. Arealerne må således ikke græsses fuldstændig ned. Der accepteres en vis variation mellem de forskellige delarealer, da dyrene favoriserer nogle arealer frem for andre.

Det prioriteres, at dyrene på arealet er vant til at græsse ekstensive arealer samt arealer med skov. Dette er med til at sikre, at dyrene trives på denne slags arealer og græsser varieret på hele arealet.

På hele arealet arbejdes der på at sikre gode, lange, bugtede overgangszoner med mellem lysåbne og til skovbevoksede områder.

Enekrat bevares ved at ringe træer inde i krattene så de ikke udskygges og etableringen af nye enekrat understøttes ved at bevare nyspirede ener.

Fortidsminder kan ryddes for at synliggøre disse i landskabet.

Der kan evt. forsøges at supplere græsningen med et mindre antal grise, som kan bidrage til at opbryde de tidligere markjorder ved Munkegård. Dette skal ske under hensyntagen til og med opmærksomhed på, om fortidsminder tager skade.

Tilstand, mål og forvaltningstiltag for delarealer

Nedenfor beskrives tilstand, mål og forvaltningstiltag for de enkelte delarealer.

A:

Dette areal er et tidligere omdriftsareal, der dog blev opgivet som omdriftsareal formegentlig i løbet af 1960'erne. Arealet er derfor ved at have udviklet en god variation med spredte træer og buske. Der har løbende været foretaget rydninger af bl.a. birk siden 2000'erne, og i slutningen af 2010'erne blev der foretaget et større rydningsprojekt.

Arealet bevares med det nuværende udtryk, og der kan derfor ske rydning af vedopvækst på arealet. Der efterlades dog opvækst i mindre omfang for at sikre, at der også i fremtiden er træer og buske på arealet.

B:

Arealet er blevet ryddet for skov i løbet af 1970'erne. Der har udviklet sig en fin varieret natur med en mosaik af hede og overdrev. Der har løbende været foretaget rydninger af bl.a. birk siden 2000'erne, og i slutningen af 2010'erne blev der foretaget et større rydningsprojekt. Arealet bevares med det nuværende udtryk, og der kan derfor ske rydning af vedopvækst på arealet. Der efterlades dog opvækst i mindre omfang for at sikre, at der også i fremtiden er træer og buske på arealet.

Enekrat bevares ved at ringe træer inde i krattene så de ikke udskygges og etableringen af nye enekrat understøttes ved at bevare nyspirede ener.

Lyngen kan evt. forynges ved mosaikafbrænding.

C:

Dalen er lige som B-arealet ryddet for skov i løbet af 1970'erne. Der har udviklet sig en fin mosaik af bare klippepartier, hede og overdrev. Selve dalen er under tilgroning med ørnebregne.

Ørnebregnen bliver ikke spist af græssende dyr, men er sårbar over for slid og tramp. Det er forhåbningen at en udvidet græsningssæson og opstart af kvæggræsning kan reducere spredningen. Der har løbende været foretaget rydninger af bl.a. birk siden 2000'erne, og i slutningen af 2010'erne blev der foretaget et større rydningsprojekt.

Den nordlig fugleedderkop lever på den sydvestvendte skråning og er afhængig af lys og varme samt sparsom vegetation og sandet jord. Samtidig skal den gerne have en lokalitet med spredte buske, som sikrer områder med læ. Arealet bevares derfor med det nuværende udtryk, og der kan derfor ske rydning af vedopvækst på arealet. Der efterlades dog opvækst i mindre omfang for at sikre, at der også i fremtiden er spredte træer og buske på arealet.

D:

Disse arealer er tidligere markjorder med et begrænset naturindhold.

Dyrene græsser relativt intensivt på disse arealer. Der er meget skarpe kanter mellem de lysåbne arealer og skovarealerne. Målet med arealerne er, at de langsomt gror til med spredte træer og buske. Overgangszonen mellem arealerne og skoven forbedres ved at lade hjemmehørende buske sprede sig ind på arealerne i overgangszonen.

E:

Disse arealer består af en fin varieret skov med primært hjemmehørende træer.

Skoven har et varieret kronedække. I slutningen af 2010'erne blev der veteraniseret og ringet en række træer i skovområdet. Samtidig blev hegnene omkring alle på nær én af o-parcellerne nedtaget. Mængden af dødt og døende ved kan fremmes ved at veteranisere og ringe yderligere træer, lige som ringning kan medvirke til at holde dele af skoven lysåben. Kanterne mod de tidligere markjorder kan ligeledes opbrydes ved ringning og evt. fældning og der kan lysstilles for større markante træer, så disse bevares.

F:

Borrelyngen består af varieret skov mod øst og tilgroet hede mod nord og vest. Lyngen er på størstedelen af arealet senil og vedopvæksten er så kraftig, at der inden for en kortere årrække vil danne sig lysåben skov.

På sigt kan arealet evt. medhegnes så det sikres, at tilgroningsskoven bliver lysåben og varieret. Hvis der etableres græsning, kan der desuden etableres lysninger ved ringning af træer og rydning af opvækst.

Hvis det er muligt at finde mindre arealer, der kan afbrændes forsvarligt, kan der med afbrænding etableres lysninger og forynges lyng. I skovområdet kan der foretages veteranisering og ringning af træer for at fremme det varierede kornedække og mængden af dødt ved.

Artslister

Artslister fra registreringer findes her:

<https://naturdata.miljoportal.dk/advancedSearch>

Rødlistede arter:

<https://arter.dk/short-link/7a6eef3b-cb90-4e95-8ef6-579f9563afa2>

Bilag

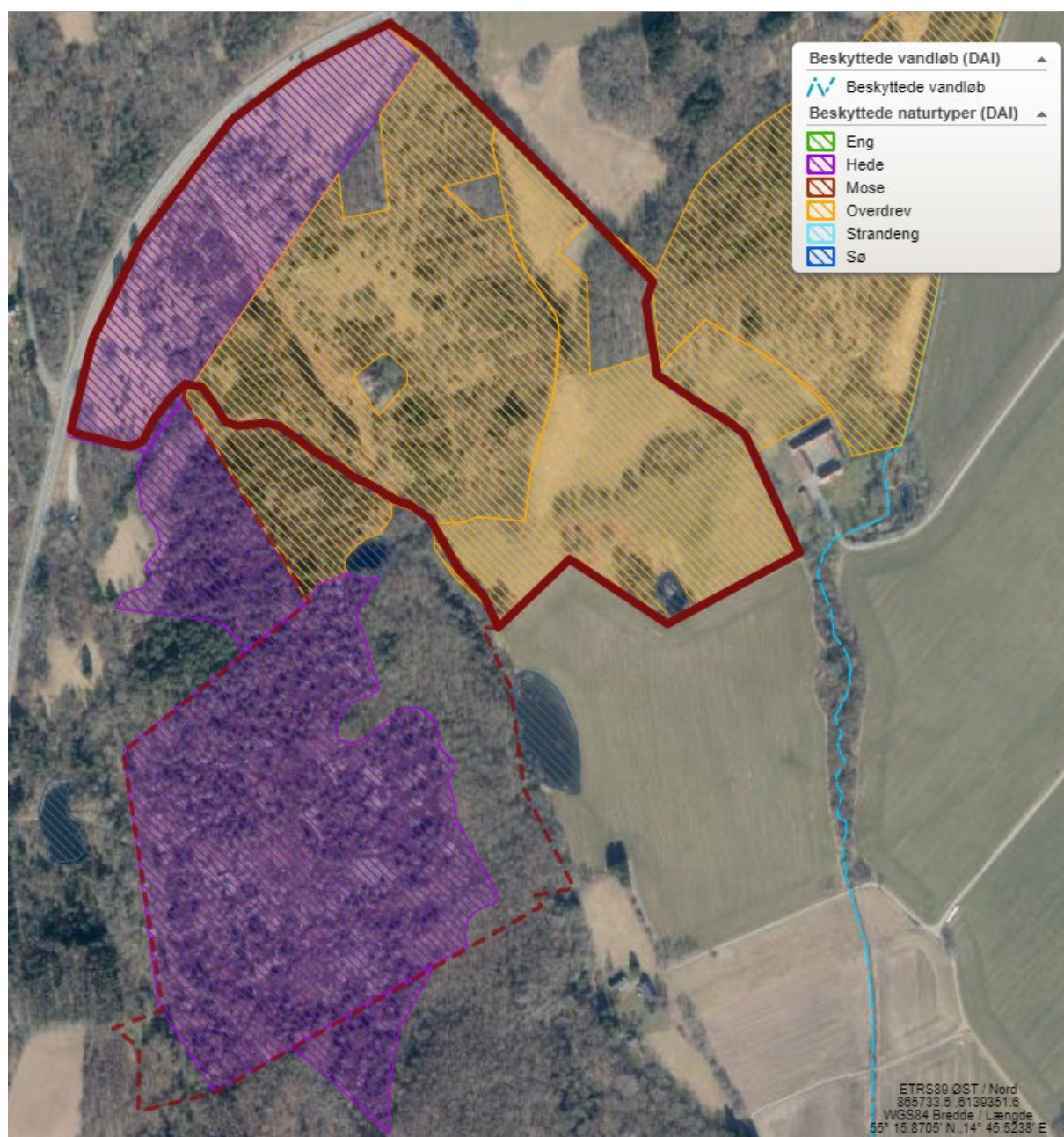
Kort

Græsningsareal

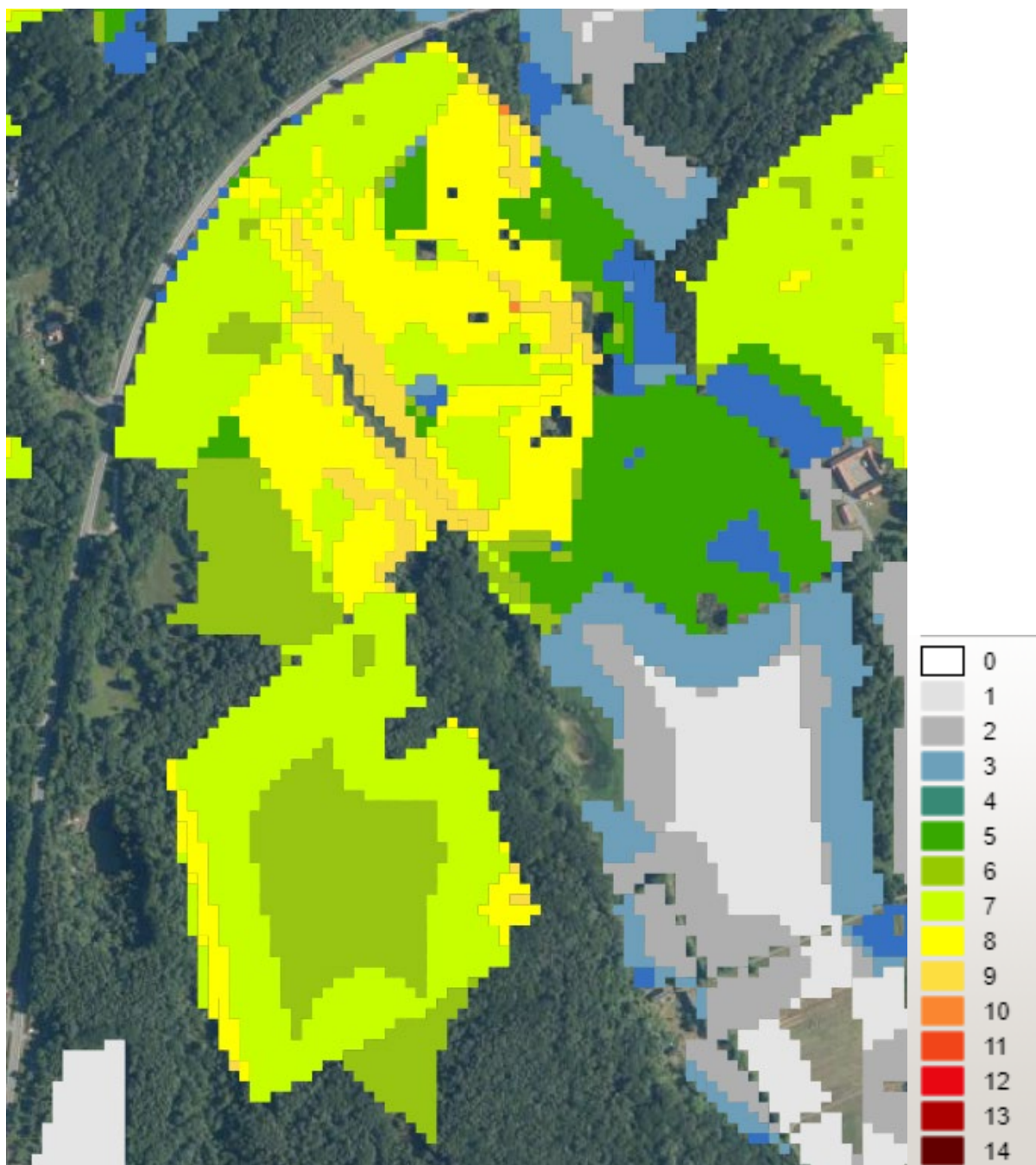
Græsningsareal markeret med tyk linje. Borrelyngen markeret med stiptet linje.

Beskyttede naturtyper

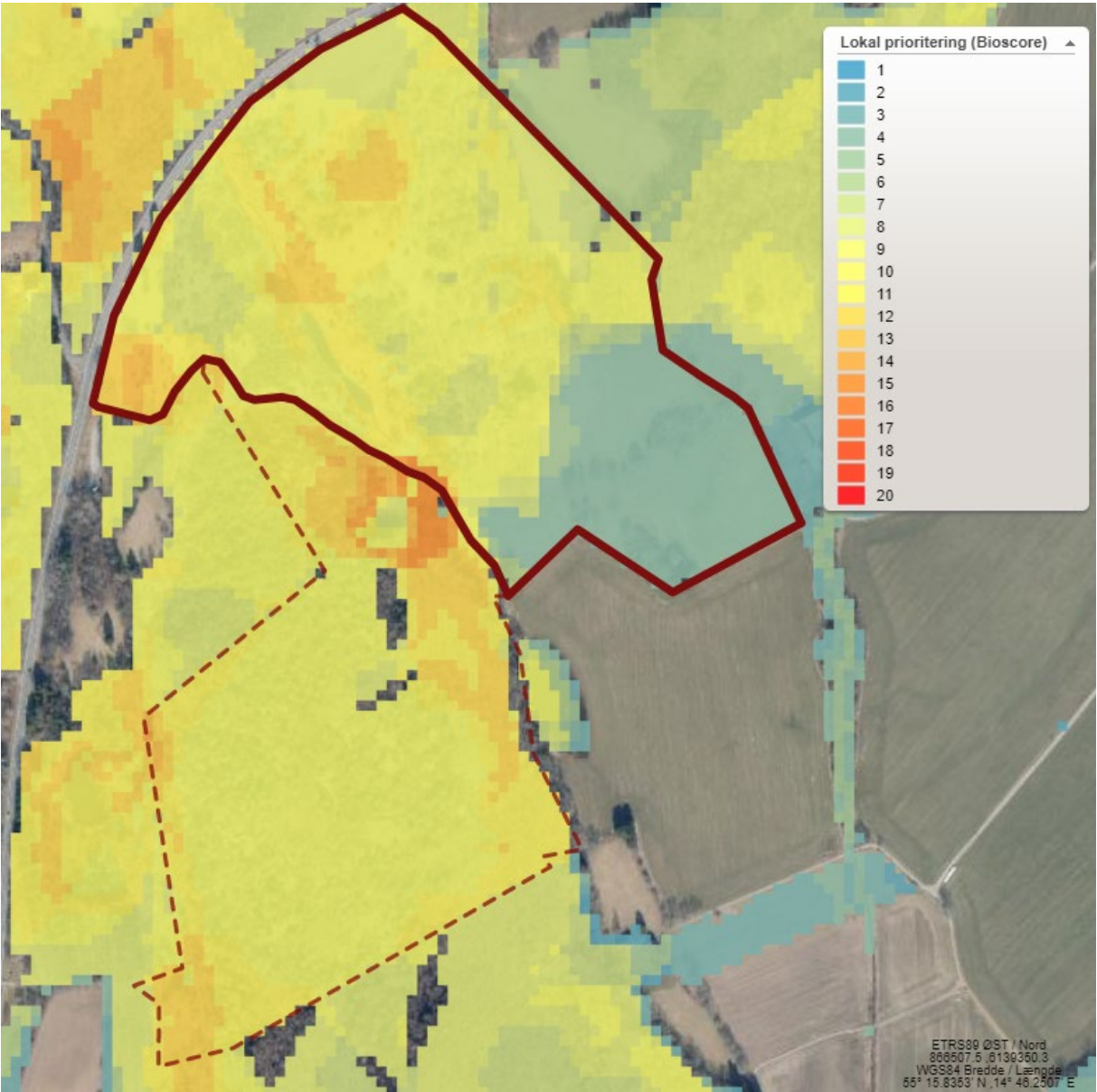
En stor del af arealet er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3. §3-udpegningen er kun vejledende – det er tilstanden af det konkrete areal, der afgør, om det er beskyttet.

HNV – High Nature Value

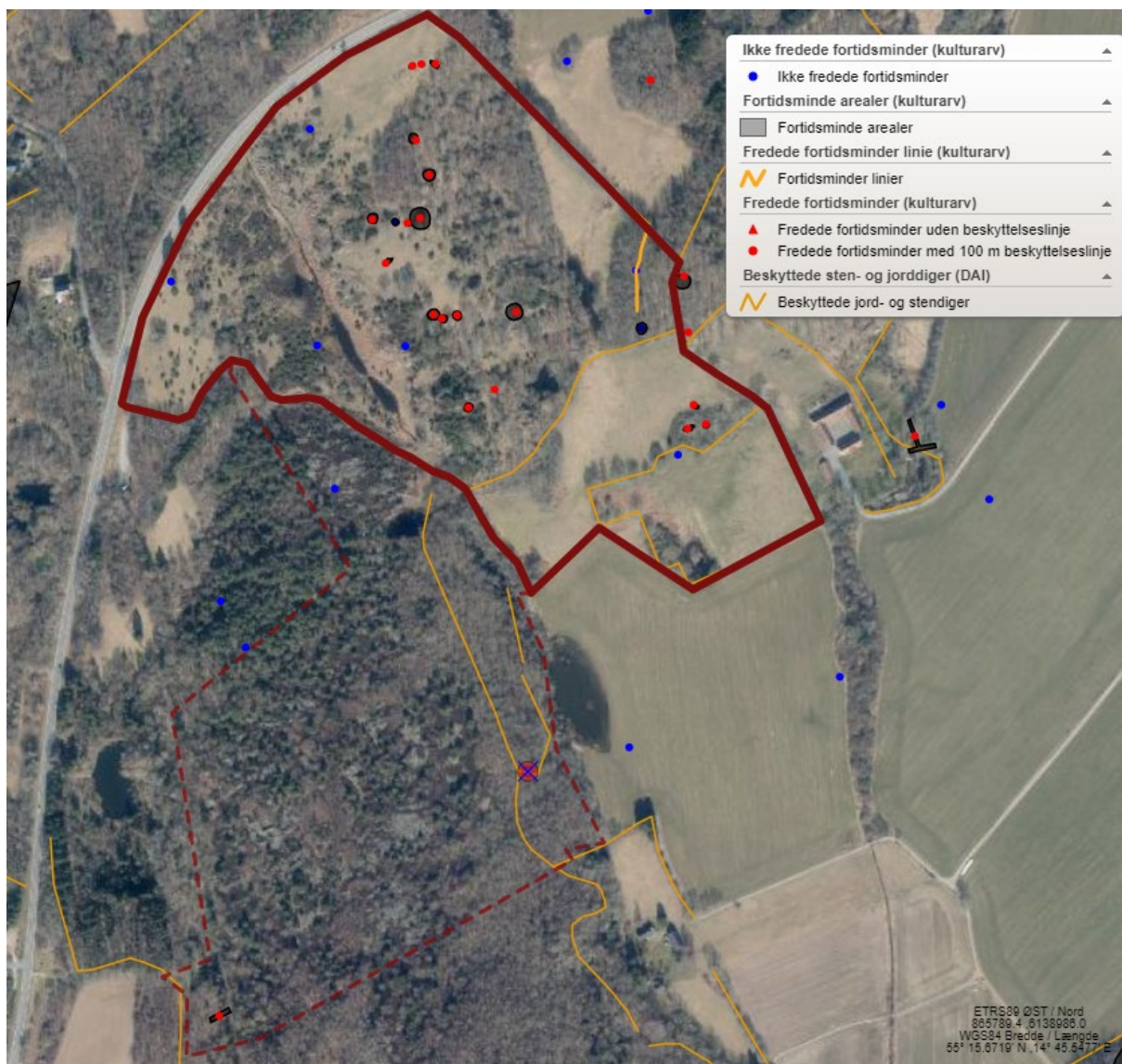

HNV står for High Nature Value, Høj naturværdi, og beskriver, hvor stor naturværdien er på et areal. Arealer med en værdi på 5 eller mere beskrives som arealer med en høj naturværdi.

Bioscore

Fortidsminder

På arealet findes mange fredede og ikke-fredede fortidsminder på arealet. Der findes særligt mange gravrøser, men også helleristninger, en rundhøj og ikke-registrerede oldtidsagre. Mod syd i Borrelyngen findes en Mølleæmning. Desuden findes beskyttede stendiger på flere dele af arealet. Flere af fortidsminderne afkaster en beskyttelseslinje, som ikke er medtaget på kortet af hensyn til overblik.

Græsningstryk

Ja, tak. Der skal være så lang vegetation om sommeren, at der både er mad i form af blomstrende urter til insekterne om sommeren – samt mad til de græssende dyr om vinteren.

Der er græsset for hårdt, hvis alt vegetation mellem dværgbuskene er under 5cm inden starten af en ny vækstsæson. Der kan godt accepteres mindre områder med dette udtryk, men hvis alle arealer ser sådan ud, sænkes græsningstrykket permanent.